

УДК 336.71.003.2(595)

ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ТА ЕФЕКТИВНІ ЗМІНИ МАЛАЗІЙСЬКИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ПІД ЧАС ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛИНАНЬ

Ф. Мат-Нор, Р.М. Сед, М. Хішам

Мета даної статті – проаналізувати фінансові показники змін комерційних банків на незалежній основі та порівняти їх з показниками після поглинання, базованого на програмі консолідації, розпочатій центральним банком після Азіатської фінансової кризи 1997-1998 рр. В цій статті також зроблена спроба проаналізувати та дослідити ефективність банків після консолідації. На основі отриманої інформації, яка базується на фактичних бухгалтерських даних “якорних” банків та DEA аналізі, можна стверджувати, що для програми консолідації немає суттєвої різниці рівня ефективності та фінансових показників банківських установ в Малайзії.

Вступ

В Малайзії план консолідації та раціоналізації банківського сектора був створений в середині 1980-х років, коли галузь постраждала від економічного спаду у 1985-1986 рр. В цей період велика кількість слабких комерційних банків та фінансових компаній збанкрутіли. Один з цих банків, United Asian Bank Berhad, у подальшому злився з банком Bank of Commerce (M) Berhad. Назва була змінена на Bank of Commerce (M) Berhad. З того часу лише злиття в банківському секторі, які мають ринкову орієнтацію, відбулись між Kwong Yik Bank та DCB Bank, що став RHB Bank Berhad, та Chung Khiaw Bank і United Overseas Bank (M) Berhad.

Азіатська фінансова криза 1997-1998 рр. підштовхнула індустрію до консолідації. Програма злиття розпочата Малазійською банківською системою, як було запропоновано центральним банком, дійсно знаходиться у тандемі з напрямком розвитку глобальної галузі. Прибутковість, ефект масштабу разом з лібералізацією банківської системи Малайзії роблять консолідацію неминучою. Загальна кількість банківських установ на 20 жовтня 1999 року становила 55, в тому числі 20 комерційних банків, 23 фінансові компанії та 12 торговельних банків. До січня 2000 року ці банки повинні були направити свої детальні пропозиції щодо злиття з Bank Negara Malaysia (BNM). Спочатку BNM схвалив 6 “якорних” банків, а саме: Maybank, Multi-Purpose, Public, Southern, Perwira Affin та Bumiputra Commerce. Таким чином, кількість зросла до 10 з урахуванням EON, Hong Leong, RHB та Arab Malaysian, які приєдналися до елітної групи. На сьогодні всі 55 банків консолідовані в 10 “якорних” банків (табл. 1). Після консолідації, деякі дослідження були проведені з метою визначення впливу консолідації на банківську систему Малайзії. Використовуючи дані за період з січня 1999 року до лютого 2000 року, Іса та Яп (2003), наприклад, визначили, що існує позитивна реакція на проголошення злиття банків з суттєвим доходом, зареєстрованим головним чином за день до проголошення. Ці знахідки підтверджуються результатами, отриманими Махмудом та Мохамедом (2004), які зробили висновок, що злиття банків після кризи 1997 року привели до поліпшення показників діяльності цих банків.

“Якорні” банки після злиття

“Якорні” банки	Фінансові установи, що входять до складу “якорних” банків
Malayan Banking Berhad	Malayan Banking Berhad Mayban Finance Berhad Aseambankers Malaysia Berhad PhileoAllied Bank Berhad The Pacific Bank Berhad Sime Finance Berhad Kewangan Bersatu Bhd.
Bumiputera-Commerce Bank berhad	Bumiputera-Commerce Bank Bhd. Bumiputera-Commerce Finance Bhd. Commerce International Merchant Bankers Bhd.
RHB Bank Berhad	RHB Bank Berhad RHB Sakura Merchant Bankers Bhd. Delta Finance Bhd. Interfinance Bhd.
Public Bank Berhad	Public Bank Berhad Public Finance Berhad Hock Hua Bank berhad Advance Finance Berhad Sime Merchant Bankers Bhd
Arab-Malaysian Bank Berhad (AMBank)	Arab-Malaysian Bank Berhad Arab-Malaysian Finance Berhad Arab-Malaysian Merchant Bank Berhad Bank Utama Malaysia Berhad Utama Merchant Bankers Bhd
Hong Leong Bank Berhad	Hong Leong Bank Berhad Hong Leong Finance Berhad Wah Tat Bank Berhad Credit Corporation Malaysia Berhad
Perwira Affin Bank Berhad	Perwira Affin Bank Berhad Affin Finance Berhad Perwira Affin Merchant Bankers Berhad BSN Commercial Bank Berhad BSN Finance Berhad BSN Merchant Bank Berhad
Multi Purpose Bank Berhad	Multi Purpose Bank Berhad International Bank Malaysia Bhd. Sabah Bank Berhad MBf Finance Berhad Bolton Finance Bhd Sabah Finance Berhad Bumiputera Merchant Bankers Berhad Amanah Merchant Bank Bhd.
Southern Bank Berhad	Southern Bank Berhad Ban Hin Lee Bank Berhad Cempaka Finance Bhd. United Merchant Finance Berhad Perdana Finance Bhd Perdana Merchant Bankers Bhd
Eon Bank Berhad	Eon Bank Berhad Eon Finance Berhad Oriental Bank Berhad City Finance Bhd. Perkasa Finance Bhd. Malaysian International Merchant Bankers Bhd.

Крабілл (1985), Міхан (1989) та Макнейме (1992), Каломіріс та Чарльз (1999) і Бергерс (1999) довели, що злиття банків приводять до позитивного росту прибутковості. Використовуючи вибірку з найбільших злиттів банків за період 1985-1996 рр., Хьюстон та ін. (2001) виявили, що більша частина росту прибутковості скоріше є складовою зниження собівартості, ніж запланованим підвищенням доходу. З іншого боку, всі 39 досліджень злиття банків та оприлюднені у 1980-1993 рр. дані не доводять, що в результаті злиття банків зростає їх продуктивність. Родес (1998) дослідив ефект прибутковості злиття банків на прикладі 9 злиттів, які сталися в Америці. В кожному з випадків була використана однакова аналітична база, яка включала фінансові коефіцієнти, економетричні вартісні показники та ефект оголошення злиття на біржах поглинаючої фірми, та фірми, що поглинається. Всі 9 злиттів призвели до значного зниження вартості відповідно до прогнозу. Чотири з дев'яти злиттів мали успіх у підвищенні рентабельності. Найчастіші та найсерйозніші спільні дії, які можна спостерігати при злитті банків, та які підвищують дохід, що має відношення до нефінансових злиттів, наштовхнулись на несподівані труднощі при інтеграції систем обробки даних та операцій.

Виходячи з цього, дана стаття спрямована на вивчення росту продуктивності, який є наслідком програми консолідації національних комерційних банків, впровадженій Малайзійським центральним банком, що має назву Bank Negara (BNM). Показники прибутковості комерційних банків були визначені за допомогою аналізу оболонки даних¹ (DEA). Крім цього, за допомогою використання фінансових коефіцієнтів, в дослідженні також зроблена спроба впровадження первинної аналітичної основи програми консолідації. Аналіз був проведений у три стадії. Спочатку досліджувались 6 “якорних” банків, схвалених BNM, потім 10. Щоб отримати показники зміни фінансового стану після програми консолідації, врешті-решт були досліджені всі 55 банків.

Дані та методологія

При вивченні питання можливої вигоди від консолідованої програми будуть використані дві одиниці виміру: фінансові результати та підвищення прибутковості. Це відповідає меті досягнення ефекту масштабу та росту прибутковості, яка була намічена при пропонуванні злиття. Для визначення змін фінансових результатів це дослідження зосереджено на приватних комерційних банках на незалежній основі та порівнянні їх з показниками після поглинання, базованого на програмі консолідації. Досліджується рівень фінансових результатів групи злиттів, яка охоплює різні типи критеріїв якості роботи: прибутковість акцій, прибутковість, продуктивність, ризик ліквідності та показник кредитного ризику (відношення безнадійних кредитів до загальної вартості кредитів). Дані у формі фінансової звітності отримані або з газет, або з сайтів банків. Фінансові звіти представлені за період 1998-1999 рр. Обраний період дозволить якнайкраще показати результати діяльності приватних банків після фінансової кризи. Фінансові звіти згруповані у відповідні кластери (6 та 10 груп), очолювані відповідними оншорними банками. Для цього дослідження середнє число двох років слугує еталоном. Часові рамки розширені до 2003 року з метою аналізу впливу програми консолідації на продуктивність банків.

Визначення фінансових показників

При оцінці зміни результатів роботи були використані наступні фінансові коефіцієнти:

Прибутковість акцій

Прибуток на акцію (EPS)	Чистий прибуток установи, поділений на кількість акцій в обігу
Чиста номінальна вартість активів на акцію	Акціонерний капітал, поділений на кількість акцій в обігу

¹ Сучасна методика визначення ефективності виробництва.

Прибутковість

Фондорентабельність (ROA)	Чистий дохід установи, поділений на загальну суму активів компанії. Цей коефіцієнт визначає ефективність організації при використанні активів у створенні доходу
Прибуток на чисті активи (ROCE)	Чистий дохід плюс витрати на виплату відсотків, поділені на загальну ліквідність плюс акціонерний капітал. Це оцінює ефективність капіталізації капіталу
Рентабельність власного капіталу	Чистий дохід організації, поділений на акціонерний капітал

Продуктивність

Загальна продуктивність	Валовий дохід організації, поділений на накладні витрати. Цей коефіцієнт використовується для оцінки ефективності установи при капіталізації її людських ресурсів
Відношення витрат до доходу	Загальні витрати, поділені на валовий дохід.

Ліквідність

Відношення активів до зобов'язань	Загальні активи, поділені на загальні зобов'язання організації. Використовується для оцінки можливості компанії виконати фінансові зобов'язання
Відношення загального обсягу кредитів до загального обсягу депозитів	Використовується для оцінки ефективності створення доходу
Відношення загального обсягу кредитів до загальних активів	Використовується для визначення як організація

Показник кредитного ризику – відношення безнадійних активів до загальної суми позичкового капіталу.

Визначення продуктивності з використанням DEA

Аналіз оболонки даних (DEA) був розроблений Шарне, Купером та Роадесом (1978). До сьогодні DEA використовувався в різних сферах від освіти до банківської справи. Це методологія непараметричного підходу, в якій лінійне програмування використовується для оцінки відстані виробника, на якого завжди посилаються як на одиницю, що приймає рішення (DMU), від межі ефективності. Загальний метод оцінки продуктивності полягає у визначенні відношення результатів роботи до витрат. Щоб надати короткий опис вищезазначеного лінійного методу, припустимо, що s – результати роботи, а m – витрати на кожну DMU (в нашому випадку – банки). Тому модель DMU буде наступною:

$$\text{максимізація: } \theta = \frac{u_1 y_{1o} + u_2 y_{2o} + \dots + u_s y_{so}}{v_1 x_{1o} + v_2 x_{2o} + \dots + v_m x_{mo}} = \frac{\sum_{r=1}^s u_r y_{ro}}{\sum_{i=1}^m v_i x_{io}}, \quad (1)$$

$$\text{з урахуванням: } v_1 x_{1o} + v_2 x_{2o} + \dots + v_m x_{mo} = 1 \quad (2)$$

$$u_1 y_{1j} + \dots + u_s y_{sj} \leq v_1 x_{1j} + \dots + v_m x_{mj} \quad (j = 1, \dots, n) \quad (3)$$

$$v_1, v_2, \dots, v_m \geq 0 \quad (4)$$

$$u_1, u_2, \dots, u_s \geq 0 \quad (5)$$

де θ = орієнтовна вартість
 u_i ($i = 1, \dots, s$) = маса результатів , s = кількість витрат
 y_{io} ($i = 1, \dots, s$) = результат для DMU_o
 v_i ($i = 1, \dots, m$) = маса витрат , m = кількість результатів
 x_{io} ($i = 1, \dots, m$) = витрати на DMU_o
 n = кількість DMUs

DMU CCR-ефективна якщо:

а) $\theta^* = 1$, та

б) існує одне оптимальне v^* або u^* , при цьому $v^* > 0$ та $u^* > 0$

Отже, в нашому випадку результати діяльності та витрати базуються на підході посередництва, який розглядає банки як фінансових посередників, головне завдання яких – позичати кошти у депозиторів, щоб надавати позики іншим. Тому наша модель DEA складається з трьох вхідних змінних: загальні депозити, витрати на виплату відсотків та накладні витрати. Перша змінна включена тому, що діяльність більшості комерційних банків фінансується цією змінною (яка коливається в межах 66-75% від загальних зобов'язань). Наступні дві змінні є головним внеском до банківських накладних витрат. Результати складаються з загального позичкового капіталу та валового доходу. Позичковий капітал входить до складу головних активів комерційних банків, в той час як валовий дохід представляє собою мету, яку банк повинен досягти в результаті своєї діяльності.

Знахідки

Зміни фінансових результатів при використанні фінансових коефіцієнтів, які базуються на програмі консолідації Bank Negara

В таблиці 2 представлено порівняння коефіцієнтів до та після злиття для 6 та 10 “якорних” банків. Фінансові звіти злиттів порівнюються з індивідуальними показниками членів групи на незалежній основі. Як очікувалось, 6 “якорних” банків мають більшу базу активів, обсяг акціонерного капіталу та чисту номінальну вартість активів на акцію, ніж незалежні банки та навіть більшу, ніж 10 “якорних” банків. Показники безнадійних кредитів, прибутковості та ліквідності надто не відрізняються для різних типів банків.

Таблиця 2

Прогнозовані фінансові результати до та після злиття

	Середнє для 1	Середнє для 6	t-вартість	Середнє для 10	t-вартість
Вартість на акцію					
EPS (центів)	9.5642	2.4169	0.0793	(5.1121)	(0.1678)
Чиста номінальна вартість активів на акцію	3	6	4.7972	4	2.8783
Прибутковість					
ROA	1.0891	1.2878	0.7641	0.9688	0.5748
ROCE	3.4102	4.9853	1.7168	4.8957	1.6859
ROE	15.3832	9.5724	0.2926	1.7964	0.0549
Продуктивність					
Загальна продуктивність (годин)	5.1995	6.4793	3.3953	6.9329	3.6330
Відношення витрат до доходу	0.7894	0.7921	8.2256	0.8022	8.3307
Ліквідність					
Відношення активів до зобов'язань	1.0753	1.1032	25.9883	1.0933	25.7542
Відношення позичкового капіталу до загального обсягу депозитів	0.8136	1.4473	1.1738	1.3228	1.0728
Відношення позичкового капіталу до загальних активів	0.6106	0.6933	5.9923	0.6871	5.9386
Кредитний ризик					
Відношення обсягу безнадійних кредитів до загальної вартості кредитів	8	9	1.4237	10	1.6029

В таблиці 3 представлені фінансові коефіцієнти комерційних банків до та після консолідації. Як бачимо, для більшості коефіцієнтів суттєвої різниці немає. Лише коефіцієнти ліквідності та кредитного ризику поліпшились після завершення програми консолідації.

Таблиця 3

Фінансові результати до та після злиття, які базуються на фактичних даних бухгалтерського обліку *

	До злиття	Після злиття	t-вартість
Вартість на акцію			
EPS (центів)	21.85	15.73	0.5052
Чиста номінальна вартість активів на акцію	2.12	2.03	0.9595
Прибутковість			
ROA	0.0300	0.0281	0.7697
ROCE	0.0633	0.0498	0.2412
ROE	1.0734	0.8848	0.5217
Продуктивність			
Загальна продуктивність (години)	0.8134	0.6952	0.3311
Відношення витрат до доходу	8.3314	4.2499	0.1729
Ліквідність			
Відношення активів до зобов'язань	1.0993	1.0918	0.5593
Відношення позичкового капіталу до загального обсягу депозитів	0.7277	0.8137	0.0835
Відношення позичкового капіталу до загальних активів	0.5861	0.6411	0.1062
Кредитний ризик			
Відношення обсягу безнадійних кредитів до загальної вартості кредитів	0.0407	0.0157	0.0757

* Примітка: спочатку коефіцієнти розраховувались на базі річних даних за період 1998-2003 рр. для кожного банку. Потім вони були поділені на два періоди (до та після злиття відповідно до дати завершення консолідації). Нарешті кожен коефіцієнт було розраховано для кожного банку.

Результати DEA

Таблиця 4

Результати DEA аналізу

DMU	Бали (до злиття)	Бали (після злиття)
Public Bank	0.896635	0.797531
RHB	0.917975	0.951133
Hong Leong Bank	0.929132	0.922415
Alliance Bank	1	1
EON Bank	1	1
Maybank	1	0.980191
BCB	0.900656	0.903683
Southern Bank	0.954932	1
Affin	0.928397	0.879494
AMBank	1	1
Середнє	0.9527727	0.9434447

Середня кількість балів для DMU вища для обох періодів (більше ніж 0,9¹). Тому можна зробити висновок, що для цих DMU не має різниці у продуктивності при використанні DEA аналізу, що відповідає даним, отриманим раніше.

Висновки

Мета даної статті – пролити світло на результати діяльності та зміни продуктивності при злиттях та поглинаннях банківських установ в Малайзії. Щоб визначити, чи злиття та поглинання після фінансової кризи привели до підвищення продуктивності, були проаналізовані фінансові показники комерційних банків. Був розрахований середній арифметичний коефіцієнт для об'єднаних банків та порівняний з середнім арифметичним усіх банків. Щоб підтвердити результати, отримані за допомогою цього простого підходу, був проведений DEA аналіз.

Зміни фінансових показників з використанням фінансових коефіцієнтів, які базуються на програмі консолідації Bank Negara, показують, що 6 “якорних” банків мають більшу базу активів, обсяг акціонерного капіталу та чисту номінальну вартість активів на акцію, ніж незалежні банки, та навіть більшу, ніж 10 “якорних” банків. Але 10 “якорних” банків мають більші показники загальної продуктивності та відношення витрат до доходу ніж незалежні банки та 6 “якорних” банків. Показники безнадійних кредитів, прибутковості та ліквідності не мають суттєвої різниці для різних груп банків. Програма консолідації була створена з метою підвищення продуктивності, вона також повинна була призвести до реальної економії. Припускається, що злиття та поглинання спонукають керівництво до удосконалення. Фактичні дані відповідають посиленню влади на ринку та вдосконаленню продуктивності і потенційних витрат фінансової системи. Однак, дослідження показує, що суттєвої різниці рівня продуктивності та фінансових результатів для періодів до та після злиття для 10 “якорних” банків не існує. А DEA аналіз це підтверджує.

Список використаних джерел

1. Aly H.Y. et al. 1989. Technical, Scale, and Allocative Efficiencies in U.S. Banking: An Empirical Investigation. *The Review of Economics and Statistics*: 211-218.
2. Avkiran N.K. 2000. Rising Productivity of Australian Trading Banks Under Deregulation 1986-1995, *Journal of Economics and Finance* 24: No. 2, 122-140.
3. Charnes, W.W. Cooper and E. Rhodes. 1978. Measuring the Efficiency of Decision Making Units. *European Journal of Operational Research* 2: 429-444.
4. Bank Negara Malaysia Annual Report, 1998-2003.
5. Berger, A.N., Hancock, D. and Humphrey, D.B. 1993. Bank Efficiency Derived from the Profit Function, *Journal of Banking and Finance* 17: 317-347.
6. Calomiris, C.W., 1999. Gauging the Efficiency of Bank Consolidation During a Merger Wave, *Journal of Banking & Finance* 23: 615-621.
7. Cornett, M.M. and S. De. 1991. Common Stock Returns to Corporate Takeover Bids: Evidence from Interstate Bank Mergers, *Journal of Banking and Finance*: 273-296.
8. Cornett, M.M. and H. Tehranian. 1992. Changes in Corporate Performance Associated with Bank Acquisitions, *Journal of Financial Economics* 31: 211-234.
9. Cooper et al. 2000. *Data Envelopment Analysis*. Kluwer Academic Publishers

¹ Максимальне значення дорівнює 1.